

صنعت

گردشگری روستایی

پرسی موانع توسعه گردشگری روستایی

نویسنده: محمد مهدی اظهر

سر شناسه	:	اطهر، محمد مهدی، ۱۳۶۳
عنوان و نام پدیدآور	:	صنعت گردشگری روستایی / مولف محمد مهدی اطهر
مشخصات نشر	:	تهران: کتاب اطهر، ۱۳۹۶
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۴۴-۱۲-۶
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع:	:	گردشگری
موضوع	:	گردشگری روستایی - ایران
رده کنگره	:	۱۳۹۶ الف ۶۵ / آ۱ G1۵۵
رده دیو -	:	۳۳۸/۴۷۹۱
شماره کتاب - سری ملی	:	۵۰۰۵۹۰۱

❁ صنعت گردشگری روستایی ❁

کتاب اطهر

نویسندگان	:	محمد مهدی اطهر
عنوان کتاب	:	صنعت گردشگری روستایی
ناظر فنی	:	م. م. مین، اطهر
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۹۴۴-۱۲-۶
نوبت چاپ	:	۱۳۹۶ / اول
شمارگان	:	۱۰۰۰
قیمت	:	۱۴۰۰۰ تومان

دفتر: تهران- خیابان قصرالدشت - نبش بوستان سعدی- پلاک ۵۵۵- واحد همکف ۶۶۸۷۲۹۵۸-۰۹۳۰۰۰۳۲۰۲۱

مرکز پخش:

۶۶۸۷۵۷۶۴

۶۶۴۲۵۶۵۴

۶۶۹۳۱۶۳۶

انتشارات شرکت تعاونی سازمان آموزش فنی و حرفه ای کشور، خوش جنوبی

ناشران فن و هنر، خوش جنوبی، پلاک ۹۳۷

فن برتر، خوش جنوبی

فهرست

۹	پیشگفتار
۱۳	مقدمه
۱۷	فصل اول
۱۷	تعاریف و مفاهیم
۱۹	مفهوم گردشگری
۱۹	گردشگری روستایی
۲۵	مفهوم گردشگر
۲۵	ابزارهای توسعه پایدار گردشگری در ناحیه
۲۵	الف) ابزارهای رسمی و قانونی
۲۵	ب) ابزارهای غیررسمی
۲۶	فرهنگ
۲۶	گردشگری فرهنگی و اجتماعی
۳۱	رابطه فرهنگ و گردشگری
۳۳	گردشگری اجتماعی
۳۶	گردشگری کشاورزی
۴۱	توسعه روستایی
۴۳	روستا
۴۵	فصل دوم
۴۵	مروری بر ادبیات
۵۸	تاریخچه
۶۰	جایگاه گردشگری کشاورزی در توسعه پایدار روستایی
۶۵	گردشگری و توسعه روستایی
۶۶	اخلاق گردشگری
۷۳	گردشگری و اسلام
۸۰	گردشگری در ایران
۱۰۳	گردشگری روستایی در جهان

فصل سوم ۱۲۱

نظریه‌های گردشگری ۱۲۱

انواع گردشگری ۱۳۳

مسافرت‌های منطقه‌ای ۱۳۶

گردشگری درون‌مرزی یا برون‌مرزی ۱۳۷

جهانگردی از نظر نوع مسافرت ۱۳۸

انواع جاذبه‌ای گردشگری روستایی ۱۴۱

فصل چهارم ۱۴۷

منطقه مورد مطالعه ۱۴۷

استان تهران در کدر زمین ۱۵۰

دهستان سولقان ۱۵۱

ویژگی جمعیتی ۱۵۳

گردشگری در تهران ۱۵۵

ویژگی‌های گردشگری منطقه ۱۶۶

امکانات و خدمات حمل‌ونقل ۱۶۹

فصل پنجم ۱۷۵

موانع توسعه گردشگری روستایی بر روستاهای منطقه ۱۷۵

موانع فرهنگی و اجتماعی ۱۸۰

موانع اقتصادی ۱۸۲

موانع زیربنایی و محیطی ۱۸۵

فصل ششم ۱۸۹

نتیجه‌گیری و ارائه پیشنهادات ۱۸۹

نتایج و پیامدهای گردشگری ۱۹۴

پیشنهادهای ۱۹۸

نتیجه‌گیری ۲۰۷

منابع و مآخذ ۲۰۹

پیشگفتار

گردشگری روستایی در دنیای امروز یکی از بخش‌های مهم فعالیت‌های اقتصادی محسوب می‌گردد. این فعالیت مهم اقتصادی از دیدگاه‌های مختلفی مورد توجه قرار گرفته است. بعضی آن را به عنوان بخشی از بازار گردشگری می‌شناسند و عده‌ای نیز آن را سیاستی برای توسعه روستایی قلمداد می‌کنند.

سؤال این است که گردشگری روستایی چه نقش و اثری در توسعه روستایی و توسعه روستایی پایدار دارد؟

در دهه پایانی قرن بیستم بسیاری از برنامه‌ریزان اجتماعی اقتصادی در کشورهای اروپایی گردشگری را روشی مطمئن با چشم‌اندازی بسیار روشن برای توسعه روستاها به ویژه محروم‌ترین آن‌ها معرفی کرده‌اند. مطالعات انجام‌شده در کشورهای فرانسه، اتریش، سوئیس، انگلستان، ایرلند، تایلند و ژاپن نشان می‌دهد که گردشگری روستایی به سرعت در اقتصاد روستایی رشد کرده و مکمل فعالیت‌های کشاورزی شده است. ماهیت صنعت گردشگری ایجاد اشتغال و درآمد، متنوع سازی اقتصاد،

مشارکت اجتماعی و استفاده از منابع محلی است. از آنجا که بخش اعظم مشکلات عقب‌ماندگی و توسعه‌نیافتگی روستایی نیز به فقدان این صنعت برمی‌گردد، گردشگری روستایی با حل مسائل و مشکلات فوق می‌تواند به توسعه روستایی کمک نماید.

گردشگری روستایی امروزه یکی از مردمی‌ترین اشکال گردشگری محسوب می‌شود. بر اساس گزارش سازمان همکاری و توسعه اقتصادی (OECD) در ایالات متحده آمریکا در سال ۱۹۹۲ بیشتر از ۷۰ درصد جمعیت از انواع تفریحات روستایی برخوردار گردیده‌اند (شار پلی، ۱۳۸۰، ۵). این در حالی است که گردشگری روستایی یک روند دو سویه اقتصادی را در نواحی روستایی رقم می‌زند که می‌توان دربرگیرنده یک روند اقتصادی و تنوع فعالیت‌ها از یک سو و همچنین ایجاد اشتغال و درآمدزایی برای ساکنان روستایی از دیگر سو باشد.

گردشگری روستایی را می‌توان «این گونه تعریف کرد «گردشگری روستایی عبارت است از فعالیت‌ها و گونه‌های مختلف گردشگری در محیط‌های مختلف روستایی و پیرامون آن‌ها که دربردارنده آثاری [مثبت / منفی] برای محیط‌زیست روستا [انسان / طبیعی] می‌باشد.» (سقای، ۱۳۸۲، ۴۳)

بدیهی است این چنین برداشتی از گردشگری روستایی می‌تواند زمینه‌های مختلف فعالیت‌های گردشگری چون سکونتگاه‌ها، رویدادها، جشنواره‌ها، ورزش‌ها و تفریحات گوناگون را دربر گیرد که در محیط روستا شکل می‌گیرند. (soteriades, ۲۰۰۲, ۶۱۷)

در این بین شرایط طبیعی، مورفولوژیکی، عناصر اقلیمی همراه با ساختار اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی محیط روستا اشکال گوناگون و متنوعی از روستاها را به وجود

می‌آورند که هر کدام به لحاظ فیزیکی، تیپ معماری، نوع مسکن، الگوی سکونت، نوع معیشت، آداب و رسوم و سنت‌ها از یکدیگر متمایز می‌باشند. این وجه تمایز و وجوه مختلف روستاها خود خالق جاذبه‌های است که گردشگران روستایی را به بازدید از این مناطق علاقمند و آن‌ها را هر از گاهی به مسافرت به این مناطق وامی‌دارد. (رضوانی، ۱۳۷۴، ۱۰۵)

گردشگری روستایی را می‌توان از دو منظر مختلف مورد توجه قرارداد از یک سو محیط‌های روستایی و پیرامون آن‌ها این فرصت را مهیا می‌کنند تا گردشگران فارغ از هیاهوی شهری و سیطره تکنولوژی در بطن سنتی روستا زمانی را به فراغت بگذرانند و از دیگر سو در کنار آن، اقتصاد روستایی وابسته به زمین می‌تواند راه‌های تنفس دیگری را تجربه کند. در این میان هر چند گردشگری راه‌حلی برای تمامی مشکلات نواحی روستایی محسوب نمی‌شود ولی یکی از شیوه‌های است که می‌تواند اثرات اقتصادی مهمی داشته باشد و به نوعی می‌تواند به کند شدن روند تخلیه سکونتگاه‌های روستایی و جریان مهاجرت جمعیت روستایی کمک کند. از دیگر آثار گردشگری روستایی مواردی است که در زیر بدان اشاره می‌شود:

- ایجاد اشتغال برای نیروی مازاد کار و ایجاد فعالان برای کار مازاد
- تنوع اقتصاد روستایی در کنار دیگر بخش‌های اقتصادی
- بالا بردن سطوح درآمدی خانوارهای روستایی

ایجاد تقاضا برای محصولات کشاورزی و دیگر محصولات حاصل از فرآوری کشاورزی. (سقای، ۱۳۸۲، ۳)